

Handlingsplan 2026

Valdres Natur- og Kulturpark KO

Vedtatt sak 23/25

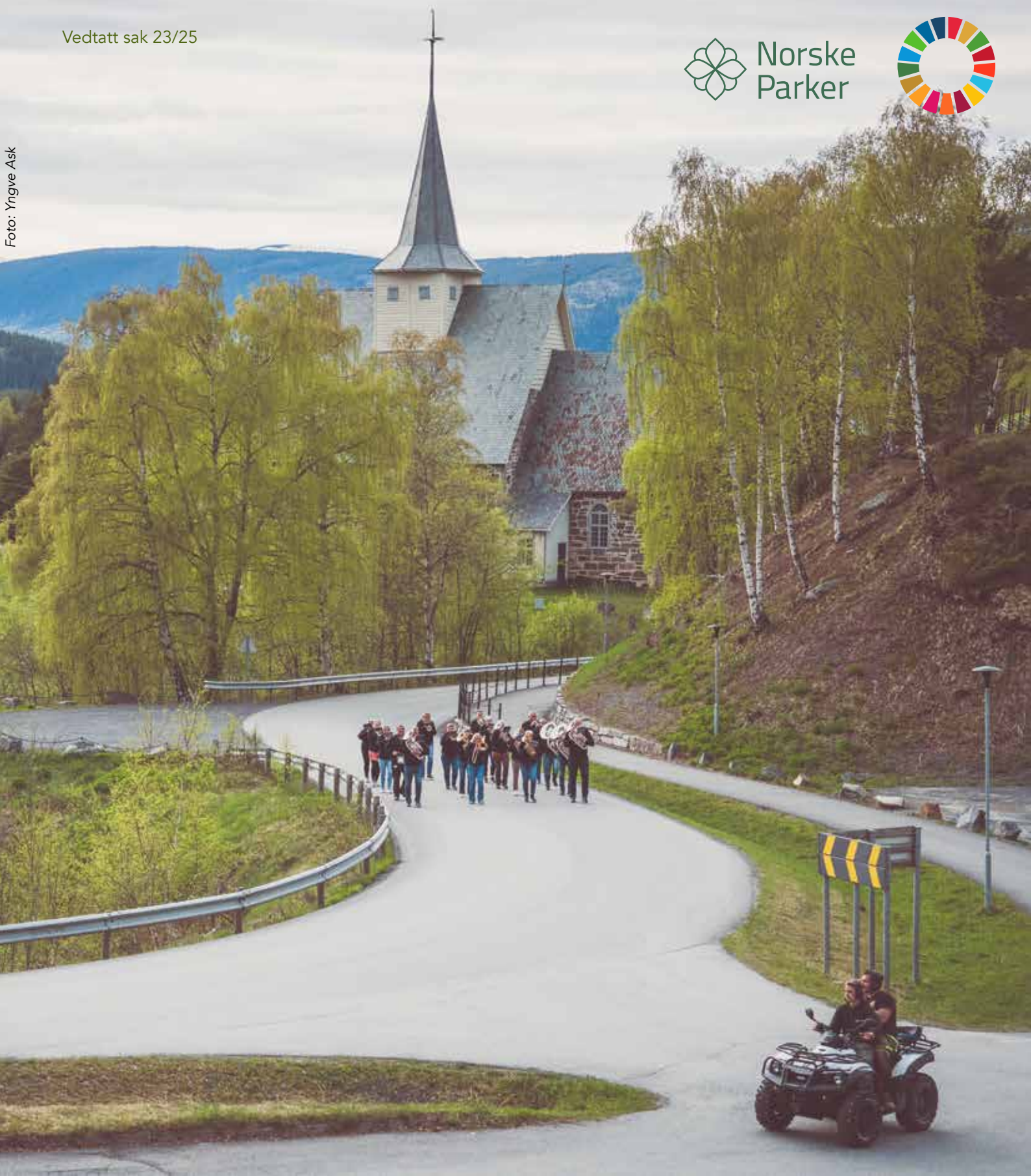
VALDRES
Natur- og Kulturpark

Innlandet
fylkeskommune

**Norske
Parker**

Budsjett 2026 (tala er i heile tusen)

	Innsats	Tiltak	Merknader
100 Leve i Valdres			
Velg Valdres	287	25	
Inkl.	298	100	Søkes 100'
E 16	85	19	
Stamvegutvalg E16	40		
Breiband	26		
200 Næring i Valdres			
VNH /næring	500		VNH 500'
Anna næring/hytte/landbr/gen	153	127	Inkl. Valdresdagen utvikling
Smak Valdres	47	47	VV søker midlar
Framtidstru	270	50	Avsluttes mai
Ung i enga	541	100	Søkes
Valdresgeita hovedpro.	496	100	Søkes
300 Kultur i Valdres			
Kulturminner	192		
Tilrettelegging /oppfølging	468	50	Søkes 100'
Stavkyrkjer	192		
Kongevegen	138	10	Søkes 50'
Kultur	381	60	Søkes 100'
Festivalar	647	520	Festivalstøtte 500'
Ungdom	443	355	UiV 350'
Ung i park	536	160	Søkes 200'
Folkemusikk, Notid og framtid	60	60	
400 Frisk i Valdres			
Folkehelse	68		
Valdres friluftsråd	328	131	
Stier og løyper	357	160	
Friluftsskoler	169	103	Søkes 115'
Aksjon Aqua	603	225	Søkes 500'
Div prosjekt FL	513	200	340'omsøkast
Friluftslivets ferdselsårer	524		
Turregistrering	463	200	Søkes 350'
500 Kompetanse			
ValdresVert	245	50	
600 Merkevaren Valdres			
Profileringsartikler	124	25	
Sal av tenester	131		
Digitale flater	780	145	
Kommunikasjon	1070	355	inkl. Merkeareavtaler
700 Administrasjon			
Adm.	1490	40	inkl. RS/ + besøksforvaltning
Samla sum	12665		

Foto: Yngve Ask

Innleiing

Valdres Natur- og Kulturpark (VNK) er regionen sitt samarbeid for lokalsamfunnsutvikling. Det skal gje auka verdiskaping og livskraft, gjennom langsiktig merkevarebygging knytt til natur- og kulturverdier. Berekraft og lokal styring skal vere førande i arbeidet. Samarbeid med både næringsliv, frivilligheit og det offentlege er grunnleggande for utvikling, både med næringsliv, frivilligheit og det offentlege.

I lokalsamfunnsutviklinga er bu- og blilyst viktig. Merkevarebygging i vid meining skal forsterke dette, og alt vi gjer skal bygge opp under dette. I Valdres er det mange deltidsinnbyggjarar, som i VNK skal vere meir lik ein innbyggjar enn ein besøkande.

Arbeidet tek utgangspunkt i eit langtidsprogram for 10 år, med seks innsatsområde. I den årlege handlingsplanen er dette grunnlaget, saman med FNs berekraftmål. Vårt samarbeid med Innlandet fylkeskommune og medlemskap i Norske parker og Europark er viktig for utviklinga av VNK og dei vi samarbeider med.

Visjon

Valdres skal i 2027 vera den fjellregionen i Norge som har teke best tak i eiga utvikling.

Verdigrunnlag

Utviklinga i Valdres skal ha sosial, miljømessig, økonomisk og kulturell berekraft. Utviklinga skal vere bygd på dei natur- og kulturverdiane Valdres har.

Mål

Valdres skal vere Norges sterkaste regionale merkevare i 2027.

*Dagleg leiar,
Bente Lindahl*

Leve i Valdres

Hovudmål: Det er ei positiv utvikling av folketalet i Valdres.

Delmål – slik vil vi ha det

1. Valdres er ein attraktiv bu- og arbeidsregion, som er til for alle.

Strategiar – slik gjer vi det

Arbeid for å inkludere alle innbyggjarar og tilflyttarar. *Velg Valdres* er overordna program, med fleire underprosjekt.

Viktige samarbeidspartar

Lag og foreiningar, næringsliv, kommunane, NAV, fylkeskommunen, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, Beitostølen Helseportssenter, Beitostølen Utvikling, Design og Arkitektur Norge

Aktivt delta i bustadutviklingsprosjekt, mellom anna gjennom bustadbyggelag.

Kommunane, næringslivet, Distriktsenteret, fylkeskommunen, bustadbyggelag

2. Alle husstandane har internett med ei hastigheit på minimum 100 mb, 365 dagar i året.

Følgje opp og fullføre pågåande prosjekt, for både husstandar og føretak.

Kommunane, fylkeskommunen, NKOM, tilbydarar

3. Det er eit berekraftig, effektivt og sikkert transporttilbod i Valdres, med stamvegstandard på E16 og ein god standard på dei viktigaste fylkesvegane.

Arbeid med å påverke administrativt, og legge til rette for politisk arbeid. Bidra med lokal tilrettelegging, samordning av synspunkt og prioriteringar med E16 for regionen. Vidareføre sekretariatsfunksjon for Stamvegutvalet E16 og Vegforum E16. Verdiskaping og klimaeffekt skal ha fokus.

Stamvegutvalet, kommunane, fylkeskommunen, departement, næringslivet

4. Det er eit godt og framtidsretta busstilbod, både til og frå, og i Valdres.

Pådrivar får å redusere utslepp frå vegtrafikken, spesielt ved å jobbe for eit betre kollektivtilbod for barn og unge til og frå fritidsaktivitetar. Sikre etablering av busskur og tilpassa haldeplassar.

Fylkeskommunen, kollektivtransportørar

Frå Valdreskonferansa 2025, Scandic Valdres. Foto Henning Wangsnes

Foto frå Piltingsrud gård. Prosjektet "Smak Valdres". Foto Cathrine Dokken

Næring i Valdres

Hovudmål: Det skapast fleire arbeidsplassar i Valdres.

Delmål – kva skal vi oppnå?

1. Folk forbind Valdres med soliditet, kvalitet og pålitelegheit, og næringslivet er med og utviklar merkevara Valdres.

Strategiar – slik gjer vi det

Vidareutvikle bedriftsnettverk.

Samarbeid og koordinering av felles tiltak.

Gi god kjennskap om næringslivet i Valdres hos politisk nivå.

Viktige samarbeidspartar

Næringslivet

Kommunane, Valdres Næringshage AS, Visit Valdres AS, fylkeskommunen, næringslivet

Politikarar på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå, Valdres Næringshage AS, Visit Valdres AS.

2. Auka verdiskaping knytt til naturen, kulturen og verdigrunnlaget til Valdres.

Utvikling av besøksforvaltning.

Reisemålleiinga, fylkeskommunen, nasjonalparkane, Norske Parker

3. Nye, lønsame og berekraftige heilårs arbeidsplassar er etablert i Valdres.

Mobiliseringstiltak for etablerarar, rettleiing og etableraropplæring gjennom kommunane sitt bidrag til Valdres Næringshage AS via VNK. Støtte opp om innovasjonskultur.

Næringslivet, kommunane, NAV, Valdres Næringshage AS, Valdres vidaregåande skule, høgskuler og universitet, Karriere Innlandet

Etablering av rekrutteringsløysingar.

Valdres Næringshage AS

4. Råvarer og foredla produkt, reiseliv, opplevingar, kulturlandskap og kunnskap bidrar til å bygge merkevara Valdres.

Bidra i gjennomføring av prosjektet "Smak Valdres".

Visit Valdres AS, næringslivet, kommunane

Støtte opp om Matløftet Innlandet, for økt bruk og kunnskap om lokal-mat.

Kommunane, statsforvaltar, næringslivet.

Foto: Yngve Ask

Frå traktortreff for ungdom. Foto: Lene Hovi

5. Berekraft og verdiskaping er viktig i både tradisjonelle produksjonar og nye næringar innan jord- og skogbruket.	Støtte opp om breiddearrangement og marknader, som Valdresdagen og Norsk Rakfiskfestival. Vidareutvikle Valdresdagen	Næringa, kommunane, Nasjonalt senter for fjellandbruk, statsforvaltar, Kurv frå Valdres, Valdres Sommersymfoni, lokalmatprodusentar
	Inntil to møter i året i Landbruksforum for Valdres for å synleggjere og utvikle eit aktivt jord- og skogbruk.	Fagлага, kommunane, ordførarane, statsforvaltar
	Delta på styremøte i gards- og stølsnettverket i Valdres.	Produsentar i landbruket
	Samarbeidspart for Innlandsparteføljen med Begna Biohub Valdres.	Næringslivet, Sør-Aurdal kommune, fylkeskommunen
6. Valdres satsar på jordbruket, som er motoren i landbruket i regionen.	Avslutning hovudprosjekt Framtidstru i Valdres-landbruket	Kommunane, fagлага, Fylkeskommunen, statsforvaltar,
	Forstudie "Ung i enga", arbeid for å engasjere ungdom inn i landbruket.	Kommunane, fagлага, Fylkeskommunen, statsforvaltar, næringslivet, bygdeungdomslaget
	Hovudprosjekt Valdresgeita. Vidareføring av forprosjekt, med utvikling og nettverksbygging.	Geitebønder, kommunane, TINE, Nortura, NLR, fylkeskommunen, statsforvaltar, faglag
7. Valdres er eit attraktivt og berekraftig reisemål*, sertifisert som Bærekraftig Reisemål.	Aktiv deltakar i Reisemålsleiinga for Valdres, og jobbe for måla i regionens felles reisemålsstrategi.	Visit Valdres AS, Valdres Næringshage AS, kommunane, Innovasjon Norge
	Følge opp sertifiseringa Bærekraftig Reisemål Valdres.	Visit Valdres AS
	Samhandling om digital kommunikasjon, med produksjon av innhald.	Visit Valdres AS

**Budsjettet for VNK har ikkje innarbeidd bidrag til Visit Valdres AS for 2026. Det må på plass kommunale vedtak for finansiering av Visit Valdres AS.*

Kultur og kulturarv i Valdres

Hovudmål: Alle felt innan kulturarbeidet samhandlar.

Delmål – kva skal vi oppnå?

1. Kvardagskulturen er godt utvikla, og gir god livskvalitet.

Strategiar – kva gjer vi?

Bruk av kultur for å fremme helse.
Utarbeide prosjekt 'Kultur og helse'.

Viktige samarbeidspartar

Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg, Helsedirektoratet, kommunane, NAV, Valdres Friluftsråd, lag og foreiningar

2. Ungdom har handlingsrom til å være med og utvikle framtidas Valdres.

Bidra til felles samhandlingsarena for ungdom i Valdres.

Kommunane, Ung Kultur Møtes

Styrke samarbeidet med Ung i Valdres, med trivselstiltak for ungdom knytt til Valdres vidaregåande skule.

Ung i Valdres, Valdres vidaregåande skule

Bidra til satsinga 'Ungdomsmiddag'

Nord-Aurdal kommune, kyrkjelege fellesråda i Valdres

3. Det er god rekruttering til folkemusikken i Valdres, med fleire produksjonar og god kvalitet som gir auka etterspørsel for folkemusikk.

Administrere tildeling av produksjonsstøtte.

Kommunane, Valdresmusea

Ulike kulturuttrykk har ein viktig plass i Valdres.

Bidra til framsyningsarenaer for folkemusikk.

Næringslivet, kulturaktørar, byggeigarar, Valdresmusea Festivalar, andre kulturarrangement,

Skape arena for moderne kunst- og kulturuttrykk.

Ung Kultur Møtes, lag og foreiningar

Hedalen Kulturfestival

Hore stavkyrkje

4. Festivalane i Valdres er berekraftige, gir lokal verdiskaping, positive ringverknader og bidreg til merkevarebygging av Valdres.	Styrke konkurransekrafta til kvar enkelt festival og vise særtrekk som skil Valdres frå andre festivalregionar.	Festivalane
	Utføre arbeidet i tråd med retningslinjer for Festivalnettverket i Valdres, etter revidering annan kvart år.	Festivalnettverket
	Samarbeid via Kulturnettverk Valdres som er eit samarbeidsorgan for kulturadministrasjonane i kommunane.	Kommunane, Valdresmusea Viktige samarbeidspartar
5. Det er god kunnskap om kulturarv i Valdres, gjennom samhandling og vidareutvikling.	Følgje opp initiativ og prosessar som tek vare på og vidareutviklar kulturarven, spesielt stølsdrift, mellomalderkyrkjer og jernutvinning.	Fylkeskommunen, kommunane, DNT, Riksantikvaren, lag og foreiningar
	Vidareutvikle Ung i Park og Junior Ranger-samarbeid med aktivitetar i alle kommunane.	Europarc, Norske Parker, kommunane, fylkeskommunen, Valdres vidaregåande skule
	Følgje opp kulturminneplanar i kommunane, og revidering av disse. Sikre oppdaterte informasjonstavler, og digital kommunikasjon. Formidle arkeologisk tid og kulturminne i Valdres. Vidareføre arbeid om bygdeborgar.	Kommunane, Valdresmusea, Verne-Vøla og historielag
	Følgje opp kulturstiar og vandrevegar. Vidareutvikle etablerte vandrevegar, som Kongevegen gjennom Valdres.	Kommunane, fylkeskommunen, Riksantikvaren, Visit Valdres, næringslivet, Statens vegvesen, Friluftsrådet
6. Mellomalderkyrkjer og kyrkje-historia i Valdres er eit viktig opplevingsprodukt, med lokalt, regionalt og nasjonalt samarbeid, for kompetansebygging og marknadsføring.	Samordne arbeidet med stavkyrkjer i Valdres, og gjere dei meir tilgjengeleg med styrking av formidlinga og besøkstenesta.	Valdres stavkyrkjeforum, Valdresmusea

Frisk i Valdres

Hovudmål: Valdres er ein leiande region på forebyggjande helsearbeid.

Delmål – kva skal vi oppnå?

1. Kommunane og VNK har eit godt og koordinert samarbeid.

Strategiar – kva gjer vi?

Vidareføre koordinatørrolla for kommunalt folkehelsearbeid og samordning av ressursar.

Viktige samarbeidspartar

Kommunane

2. Det er høg aktivitet innan friluftsliv.

Etablere felles side med årshjul for aktivitetar.

Valdres friluftsråd

3. Valdres er ein ryddig og lite forureina region.

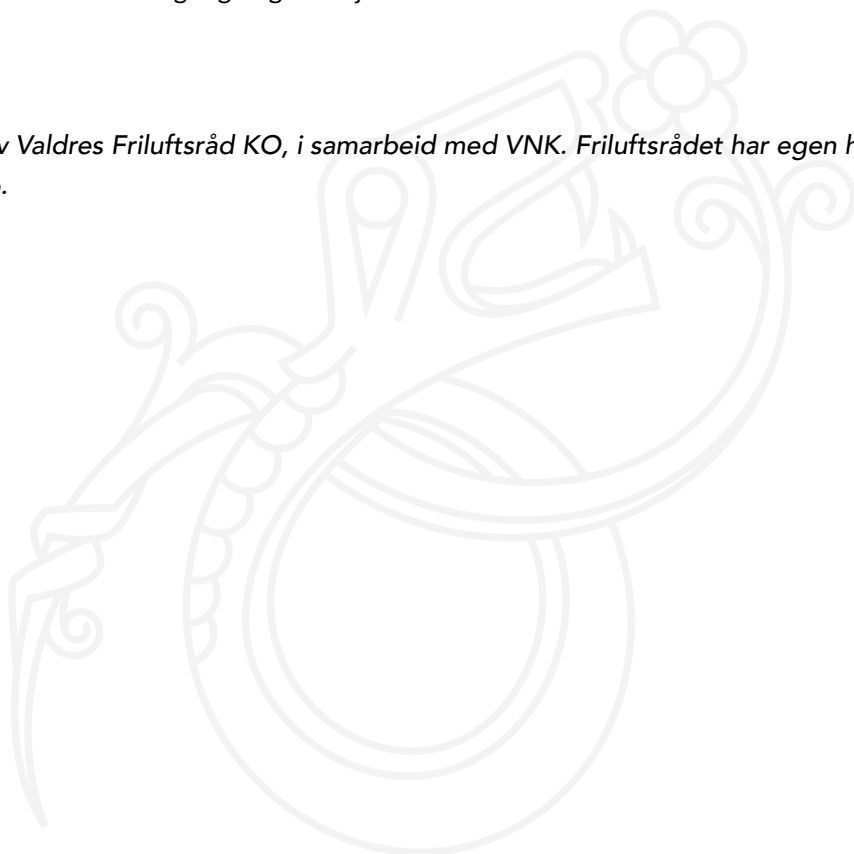
Gjennomføre to friluftsskoler i Valdres.

Valdres friluftsråd

Bidra til godt stig- og løypenett i Valdres, med registrering av friluftslivets ferdselsårer og vedlikehald av stignettet.

Gjennomføring av Aksjon Aqua – Reine Vatn i Valdres saman med skuler og lag/organisasjonar

Fleire av tiltaka gjennomførast av Valdres Friluftsråd KO, i samarbeid med VNK. Friluftsrådet har egen handlingsplan med alle tiltak for 2026.

Kompetanse i Valdres

Hovudmål: Det er god kompetanse i befolkninga.

Delmål – kva skal vi oppnå?

1. Utviklinga i Valdres er kunnskapsbasert, og det er tilbod om fem desentraliserte studiar.

2. Innbyggjarane har god fagkunnskap.

3. Aktørar har god kompetanse.

4. Det er god kunnskap om og oppfølging av sertifiseringsordningar.

Regionen er Bærekraftig Reise-mål. Alle kommunane er miljøfyrtårnsertifisert.

5. Innbyggjarane har god kunnskap i rolla som vertskap og er imøtekommande, både ovanfor besøkande og innbyggjarar.

Innbyggjarar og andre har enkel tilgang til kunnskap om Valdres.

Strategiar – kva gjer vi?

Integrere kompetanseheving innanfor innsatsområdene. Styrka kompetanseutvikling.

Delta i Valdres Kompetanseforum. Arbeide for at fleire fullfører vidaregåande opplæring.

Opplæring i nettverka etablert gjennom VNK.

Kurs i rydding, skilting og merking av turstigar.

Informasjonsutvikling om tilrettelegging og inkludering.

Følgje opp VNK som Miljøfyrtårn.

Bidra inn i sertifiseringa Bærekraftig Reisemål Valdres.

Vidareutvikling av ValdresVert med podcast som kommunikasjonsform.

Bruke dei digitaliserte ValdresVert-modulane på nye måtar, for å auke kunnskapen om Valdres.

Viktige samarbeidspartar

Karrieresenteret Valdres, Valdres vidaregåande skule, forskingsmiljø, høyskuler og universitet

Karrieresenteret Valdres, Valdres vidaregåande skule, forskings- og kompetansemiljø, høyskuler og universitet

Nettverka

DNT Valdres

Kommunane, næringsliv, lag og foreiningar, Design og arkitektur Norge

Miljøfyrtårn

Visit Valdres AS

Mellepodden

Visit Valdres AS

Frå prosjektet INKLU. Arbeidsmøte med pilotbedriftene om inkludering og tilrettelegging.

Merkevara Valdres

Hovudmål: Det er auka verdiskaping i Valdres.

Delmål – kva skal vi oppnå?

1. Merkevara Valdres har ein høg verdi som ein god region å leve og bo i.

Strategiar – kva gjer vi?

Vidareutvikle 'tilflyttarreise', utarbeide rettleiar for kommunikasjon.

Fortsette å fremme bulystretta innhald slik at valdres.no er ein leiande regional nettportal.

Selje 1.000 eksemplar av praktboka RISS.

Bidra til annonsar og illustrasjonar som bygger merkevara Valdres.

Viktige samarbeidspartar

Kommunane, Distriktssenteret

Visit Valdres AS, kommunane, lag og foreiningar

Utsalsstad

Føretak, lag og foreiningar, kommunane

2. Det er kontroll på bruken av merkevara Valdres, både for tenester og produkt, som forpliktar brukaren.

Teikne 15 nye merkevareavtalar med føretak og målbedrifter

Visit Valdres AS, Valdres Næringsshage AS, næringslivet

3. Vår kommunikasjon er tydeleg, og basert på vårt verdigrunnlag.

Utarbeide inkluderande designstrategi basert på kommunikasjonsstrategien og visuell kommunikasjon for å sikre tilgjengelegheit.

Design og Arkitektur Norge, fylkeskommunen, kommunane, næringsliv

Vidareutvikle malverk for kommunikasjon i kommunane.

Kommunane

Utvikle film- og билетbanken i tråd med kommunikasjonsstrategi.

Lag og foreiningar, næringsliv.

Opprette kanal på Valdresportalen/Teams, fyll med innhald.

IKT Valdres

«Naturen er et stort urverk som går og går.
La oss ikke pirke for mye med maskineriet»

Mikkjel Fønhus

Sør-Aurdal
kommune

Etnedal
kommune

Nord-Aurdal
kommune

VALDRES
Natur- og Kulturpark

Vestre Slidre
kommune

Øystre Slidre
kommune

Vang
kommune